

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

A fizetési törvény a főrendek előtt.

A tanítói fizetések rendezéséről szóló törvényjavaslatot a főrendiház f. hó 13-án tárgyalta és minden változtatás nélkül elfogadta azt. A főrendiház tárgyalásából közöljük a következőket:

Csernoch János dr. hercegprímás a népoktatási államosítási szándékai ellen emelte fel tiltakozó szavát. A magyar birodalom hercegprímása a következőket mondotta:

Mínthogy a javaslat előkészítése alkalmával volt szerencsém nyilvánítani véleményemet és a kormányval folytatott tárgyalások közt sikerült a községi és felekezeti tanítók részére is legnagyobb részt megszerezni azokat az előnyöket, amelyeket a másik javaslat az állami tanítók részére biztosít: ámbár lehetetlen volt elérnem a teljes paritást a kétféle tanítóság között, mégis tekintettel az államnak jelenlegi pénzügyi viszonyaira, tekintettel továbbá arra, hogy a paritás maga az életben olyan, hogy még egyenlő fizetések között is sok függ az egyes helyektől, hogy tudniillik hol van valaki alkalmazva és azért meglehet, hogy egyenlő fizetés mellett még sincs neki egyforma jövedelme: én a javaslatot általánosságban és részleteiben elfogadom.

Nem is ez az, ami miatt felszólalni kívánok, hanem az, hogy a javaslat tárgyalása közben és már előzetesen is olyan hangok hangzottak az illető körökben és különösen egyes tanítók részéről, hogy a felekezeti tanítókon csak s úgy lehet segíteni, ha a felekezeti és községi iskolák államosítani fognak és akkor az állam mindket jellegű tanítóságot egyforma elbánásban fogja részesíteni, vagyis más szavakkal ki is volt mondva, hogy a fenállott és ezentúl is bizonyos tekintetben fenállandó disparitásnak oka az, hogy vannak állami, községi és felekezeti tanítók.

Nehogy ez a hamis okoskodás tovább terjedjen a közvéleményben, kénytelen vagyok erre okvetlenül rámutatni és pedig azért, mert hiszen a felekezetek is óriási áldozatokat hoznak tanítóik érdekében. Én nem akarom a méltóságos főrendeket száraz statisztikai adatokkal untatni, hanem annyi bizonyos, hogy ha az államnak kellene viselnie mindazokat a terheket, amelyeket most a községek és az egyes hitfelekezetek viselnek, ez óriási teherszapordást idézne elő az állami költségvetésben anélkül, hogy az állam ezáltal bármi különös célt ért volna el. (Úgy van!) Mert az állami nevelésnek célját, a hazafias, egységes nemzeti nevelést a jól vezetett

községi és felekezeti iskolákkal ép úgy el lehet érni mint az állami iskoláknál. Helytelenül cselekednék tehát az állam, hogy ha nagyobb terhet vállalna magára egy olyan feladat érdekében, amelyet az állam ezen terhek nélkül is meg tud valósítani a felekezetek segítségével. Másrészt pedig a felekezetek iparkodnak is eleget tenni ezen köteleységüknek, mihelyt pedig nem tesznek eleget, az államnak megvannak az eszközei, hogy céljait meg tudja valósítani a felekezeti iskolákban is.

Továbbá meg kell jegyezni, hogy azok az összegek, amelyeket az állam a községi és felekezeti tanítók díjazására fordít, nem valami elvont fogalomtól vétetnek el, hanem azokat a polgárok összessége szolgáltatja be az állam pénztárába (Úgy van! Úgy van!) és a polgárok összessége között Magyarországon, hála Istennek, legalább a mai napig, még mindig túlsúlyban vannak azok, akik valami egyházhoz és felekezethez tartoznak, tehát ezt a pénzt, amelyet az állam a felekezeti iskolákra fordít, azok a polgárok szolgáltatják be, akiknek joguk van ahhoz, hogy az ő vallási nézeteiknek megfelelően oktattassék és neveltessek az ifjúság, amely vallásérkölesös nevelés az államnak nem hátrányára, hanem csak előnyére lehet.

Ha nem esalódom, ezt a célt akarta szolgálni az a határozati javaslat is — legalább egy utólagos magyarazatot tartva szem előtt — amely ezen törvényjavaslat tárgyalása alkalmával a képviselőházban betérjesztett. A képviselőházban ugyanis a kultusz-miniszter úr helyettese is elfogadott egy javaslatot, amely az 1868: XXXVIII. törvénycikk revízióját kívánta, hogy e revízió keresztül lehessen a községi és felekezeti iskolák államosításához eljutni. Nem tudom, ez volt-e a cél vagy nem, de az a képviselő úr, aki a javaslatot benyújtotta, utólagosan olyan nyilatkozatot tett, amelyből erre lehet következtetni. Ezt a nyilatkozatot tegnap közzölték a lapok. Már most az az 1868: XXXVIII. törvénycikk a mi törvényünknek egyik legjobb és legsikerültebb alkotása. Ennek a törvénycikknek szerzője a nemeslelkű báró Eötvös József; ezt a törvénycikket már 1848-ban tárgyalták és csak a közbejött események miatt nem lett akkor törvény. Az alkotmányos érának visszaállítására óta és alkalmával azonnal betérjesztette báró Eötvös József ezt a javaslatot; tárgyalását hosszú viták előzték meg és különösen Tisza Kálmán volt az, aki annak idején a javaslatban lefektetett és a felekezeti iskolák fenntartására és biztosítására vonatkozó intézkedéseket az ő tekintelyével az ország-

gyúlesen keresztöltötte. Azonkívül ebben a javaslatban oly évek foglaltatnak, amelyek megbolygatása semmiféle szempontból sem volna a mostani időben indokoltva.

Miután tehát a kultuszminister úr nevében a képviselőházban az akkor ott jelen volt igazságügy-minister úr ezt a határozati javaslatot elfogadta; tehát ennek a javaslatnak az lett volna a célja, hogy ennek a segélyvel jussanak el a mi iskoláink államosításához; előre kötelességemnek tartom figyelmeztetni a t. kormányt, hogy erről a gondolatáról méltóztassék letenni, mert ez beláthatatlan bonyodalmakra vezethetne, amire minékünk szükségünk nincs és amire az egyházak és a felekezetek ebben az országban rá nem szolgáltak.

Hosszú Vazul görög-katholikus püspök rámutat arra, hogy ezen javaslat minden üdvös és nemes intenciója dacára mégis hagy fenn egy kis különbséget az állami és a hitfelekezeti tanítók között, mert habár végeredményben a fizetés mindkétrendű tanítóságnál ugyanaz, a felekezetiek azonban később jutnak az előléptetéshez és a fizetéshez. Tehát először a fizetésnél, másodsor a lakbérilletményeknél kedvezőlenebb elbánásban részesülnek, mint az állami tanítók. Ez a hitfelekezeti tanítókat érzelmeikben sértik és hozzánk jutott panaszaik tényleg arra ösztönöznek és ez az, ami engem is felszólalásra késztetett — hogy az ő óhajait, kéréseit itt tolmácsoljam. Remelem — és abban a hitben fogadom el a javaslatot, hogy a kormány nem mondotta ki az utolsó szót e tárgyban, hanem az állam pénzügyi helyzetének javulásával gondoskodni fog a létező differenciá eltüntetéséről és a hitfelekezeti tanítókat is ugyanazon kedvezményben részesíti, amelyekben az államiak is részesülnek.

En ismerem, hogy a tanítók most igazán milyen kiható és kielégítő mértékben részesülnek elismerésben, mert a mostani fizetések, melyek a törvények által a tanítóságnak biztosítottak, minden esetre megközelítik, sőt igen sok irányban túllaladják azokat a fizetéseket, amelyeket a tanítók Európa más államában élnek; de tekintve, hogy a felekezeti tanítók ugyanazt a kulturmunkát végzik, mindenesetre megérdemlik, hogy ők is ugyanazon elbánásban és honorálásban részesüljenek.

Nem kívánok a részletekre kiterjeszkedni, mert most már a javaslat meg van alkotva, és a bizottságban a pénzügyminister úr szíves volt kijelenteni, hogy az államnak jelenlegi pénzügyi helyzete közepette, amelyet nagyon is tudunk méltányolni, lehetetlen volt tovább menni. Azt is készséggel és hálással ismerem el, hogy az állam szép összeget áldoz a felekezeti tanítók javadalmazására, csak arra kérem a mélyen t. kormányt, hogy honorálva a tanítóságot, amely mégis leginkább nyúl be a lelkesi karral egyetemben az egész ország lakosságának érzelmi világába, igyekezzék azt a tanítóságot megnyugtatni, hogy teljesen munkájának és hivatásának élve, azt a kulturmunkát, mely rá van bízva, el is végezhesse a közjó és a haza javára. Mert azt is készséggel jelentem ki, hogy mi semmi tekintetben nem ovakodunk és nem védekezünk az állami ellenőrzés leghatékonyabb gyakorlásával szemben, sőt mi is azt kívánjuk és igyekezni fogunk a magunk részéről is saját közegeinkkel odahatni, hogy a tanítóság az ő hivatásának magaslatán állva, hazafias munkáját mindig a legjobban végezze.

Amidőn tehát ezeket kijelenteni bátor voltam,

csak arra kérem még a mélyen tisztelt kultuszminister urat, akit most hivatásának és hivatalának elfoglalása alkalmából is tiszteletteljesen üdvözlök, igyekezzék odahatni, hogy a törvény annak legnemesebb intenciói szerint hajtassék végre, hogy a kormány ne legyen senkivel szemben sem szűkebbül, hanem a felekezeti tanítókkal szemben is, az állami segélyek kiutalása körül járjon el kellő méltányossággal és részesítse a tanítókat abban az atyai jószágos elbánásban, amely a szíveket megnyeri és ezáltal őket a hazának hasznos munkásaivá fogja mindig avatni.

Gyurátz Ferenc ág. ev. szuperintendens sérelmesnek tartja számos tanítóra nézve azt a tényt, hogy az 1893. év előtti szolgálati éveket figyelmen kívül hagyja. Fájdalmas a felekezeti tanítókra nézve, hogy az állami tanítók díjazásával szemben bizonyos hátrányban maradnak, pedig ezek hitoktatási munkát is végeznek s így terhük kettős. Szeretné, ha a családos tanítók fölmentetnének a katonai szolgálat alól.

Jankovich Béla vallás- és közoktatásügyi miniszter válaszában hangsúlyozza, hogy a törvényjavaslat elkészítésének, alkotásainak érdeme őt semmiképp sem illet meg, az — úgymond — kizárólag kiváló elődömet illeti, aki e javaslatok alapkövét lerakta. Ő maga részéről teljes készséggel és örömmel fogadta el azt. Örülni fog, ha sikerülni fog ugyanoly irányban és ugyanoly sikeresen az országnak a közoktatásügyét képviselni, mint ahogy elődjének három évi működése alatt sikerült. (Tetszés.)

A javaslat érdemére nézve megjegyzi, hogy ha fennáll is némi különbség az állami és a felekezeti tanítók között fizetés tekintetében, mégis, ha közelebbről nézzük a javaslatban nyilvánuló haladást az 1907. törvényekkel szemben és ha az állami tanítók fizetési átlagát vesszük, amit hosszú éveken át kapnak, megállapíthatjuk, hogy az állami tanítók fizetése összesen javul 380 koronával a férfitanítóknál és 250 koronával a nőtanítóknál. Ezzel szemben a felekezeti tanítóknál a fizetés javul a férfitanítóknál 547 korona 50 fillérral és a nőtanítóknál 432 korona 50 fillérral. Ennek folytán megállapítható az, hogy az átlagban a javulás az újabb törvényjavaslat alapján sokkal kedvezőbb a községi és felekezeti tanítókra, mint az állami tanítókra nézve. (Helyeslés.)

Ami a lakáskérdést illeti, tagadhatatlan, hogy némi disparitás van a lakás tekintetében, de a tények hozzák magukkal, hogy ezt a kérdést egyenesen nem lehet megoldani, mert tudvalevő, hogy a legtöbb felekezeti tanító természetben kapja a lakást.

Gyurátz Ferencnek azt válaszolja, hogy az 1893. év előtti szolgálat ügy jog figyelembe vételét, hogy az arra érdemesek személyi pótlékot kapnak. Ami most már Csernoch János ő föméltóságának megjegyzését illeti az államosításra vonatkozólag, én teljesen elismerem, hogy olyan nagy terhek átvállalására, aminőket az összes iskolák államosítása róna rá az államra, a mai pénzügyi viszonyok mellett egyáltalán gondolni sem lehet. Ezt a magam részéről különböző más okokból sem tartom kívánatosnak; sőt azon kapcsolat folytán, amely a különböző felekezetek egyházai és a magyar állam között évszázadokon keresztül fennáll és mert el kell ismerünk, hogy az egyházak a tanítás terén mindenkor előljártak s akkor, amikor a magyar államnak kevés alkalmá volt, vagy nem volt alkalmá kellőleg kép-

viselni és és hivatás tartom, h és nélkü azzal, ha

A főren teiben elf

Hogy a már az a

Egy ide

szédet. A

becsülöm,

erősebben

tévedésb

lenség vég

már a le

hamarab

hanyatlás

nyekből

fejlődése

A mai tu

lassú mu

sikba. A

dése is sz

lemi csel

hatalmas

Krisztus

erkölesta

sokasága

Asszisi S

tak a vil

kolására

mányok

lis férfial

fát, állat

fáradtság

vívmany

beszéd ú

kiművel

Ismerhet

nak telj

viselni és gondozni a közoktatásügyet, e feladatot és hivatást teljesítették — (Élünk helyeslés) azt tartom, hogy az egyházak részéről való közreműködés nélkülözhetetlen és a közoktatásügy csak nyer azzal, ha ez továbbra is folytatatik. (Helyeslés.)

A főrendiház a javaslatot általánosságban és részleteiben elfogadja.

Hogy a törvényjavaslatból törvény váljék, most már az a legmagasabb királyi szentesítéstől függ.

A nyelvről.

Irta: *Gergely.*

Egy ideig gyűlöltm a nyelvet. Jobban írva: a beszédet. A romboló munkája miatt. De most már megbecsülöm. A romlás folyamata ugyan most is tart, erősebben, mint valaha. A nyelv gyűlölete azonban tévedésből eredt. Mert a pusztítást a lelkiismeretlenség végzi. A nyelv csak eszköz. Ezt hangsúlyozza már a legelső oktatás, amit kap az ember. Hogy hamarabb kitűnjék, mi köze a nyelvnek a társadalmi hanyatláshoz, ismételnünk kell, hogy a világ tényekből van, nem pedig beszédből. Mindennemű fejlődése is csak valóságos tények alapján lehetséges. A mai tudomány tudatja, hogy a föld teste nagy és lassú munka árán fejlődött egyik állapotból a másikba. Az ember részére való intézmények képződése is szorosan egymásba kapcsolódó fizikai és szellemi cselekvések sorozata. Az ember ideáljai olyan hatalmas tények alapján változnak meg, mint Jézus Krisztus élete, halála, föltámadása. A keresztényi erkölcsi gyümölcseit olyan lelkiéletpéldányok sokasága teremtette, aminőt a Paulai Szent Vincék, Asszisi Szent Ferencek, meg a Szent Imrék mutatnak a világnak. Az ember elpuhítására, avagy gyilkolására való technikai újítások, a zseniális találmányok csak úgy voltak föltalálhatók, hogy a zseniális férfiak a valóságot: levegőt, vizet, követ, vasat, fát, állatokat, szóval a természetet kutatták nagy fáradtsággal, de azonfelül a kevésbé elmés korábbi vívmányokat kellett megismerniök, ha mindjárt a beszéd útján tudták is meg azokat. Az egyes ember kiművelődéséhez is valódi munka, tények kellenek. Ismerheti valaki az etikának, sőt az egész filozófiának teljes rendszerét, hallgathat gyönyörű intelmeket, az életben beváló erkölcsös jellemet fokról-fokra haladó huzamos gyakorlatok nélkül sohse szerzi meg. A zenész, meg ha olyan csodagyermek is, értékes művésszé csak úgy válik, ha a zenetudománynak, az összhangzattannak minden elemét elsajátítja s újait mindennapi, többé-kevésbé fáradtságos munkával kiképezi. A rajzoló és a mintázó csak roppant energikus tanulmányokkal boldogul; meg kell tanulnia az embernek és a természet tárgyainak minden apró darabját rajzolni, összerakni, meg felbontani; csak így lesz képes helyes alakokat, szép vonalakat rajzolni, hatásait, gondolatait, érzéseit a maga anyagával művészi módon kifejezni. Hasonló lassú, lépcsőzetes eljárás szükséges az erő és a szép, egészséges test kineveléséhez is. Végtelenül sok példán lehetne még tovább is mutogatni, hogy cselekedetek, valóságok, tények segítségével tökéletesednek úgy az emberek, mint az intézmények. A mai neveléstudomány az iskolai tanításban és nevelésben, mint öntudatos tökéletesítő műveletben (közvetlenül az embert s így közvetve a társadalmat is

javitva)pedagógiai törvénynek írja elő a természetet, példát és szoktatást. Azonban a természetben való tanítás, amely eredményes volna, ép oly fáradtságos ezer akadályba ütköző, teljes megvalósítása lehetetlen. A példán alapuló nevelés, meg a szoktatással való jellemfejlesztés mai eredménye majdnem nulla. Egyrészt azért, mert a jó példák nagyon ritkák (fizikai szemléltetést még csak találunk a mostani iskolákban, de erkölesít annál kevesebbet); másrészt a szoktatásnak, az aszkézisnek, a vallásos gyakorlatoknak nemesítő erejét fejletlen tudósok éretlen vitákban igyekeznek letagadni. Marad tehát továbbra is nagyobb részben a szavalás. A beszédnek azonban még a természetben való oktatásnak a lehetőségig menő megvalósítása mellett is nagy szerepe maradna, még akkor is nagy szükség volna rá. Hiszen az elmélet szerint maga a nyelv is ilyen szükségéből eredt. Az ősember Istenadta tehetségénél fogva vissza tudta idézni lelkében a tárgyak, események, tulajdonságok és állapotok képét s akarata, ösztöne, vagy szüksége volt azokat másokkal közölni. A cselekvéseket újból megcsinálni, a tárgyakat eredetiben megmutatni nehéz, néha lehetetlen volt. Jeleket alkalmazott tehát s azokkal közvetítette a fogalmakat. E célra legelőbb hangját használta. Kísérletek után kialakultak a szavak s csak lassanként kaptak az összes dolgok nevet. Majd a beszéd, illetve szintén a fogalmak jelölésére keletkezett a nyelv másik képlete, az írás. Mennyi fogalom van az iskolai tanításban is, amit a tanuló nem szerezhet meg a természet szemlélése útján. A nyelv segítségével kellett azokat összeszedni, egybegyűjteni a könyvekbe s ezekből, meg a tanító beszédjéből kénytelenek a tanulók a fogalmak legnagyobb részét megszerezni. A valóság képző ereje tehát meglehetősen kopottan és a növendék lelkéhez, mialatt oly kerülő úton, a nyelv közvetítésével jut hozzá. Viszont azonban a beszédnek, írásnak is nagy a ható ereje s futólagosan gondolva a dolgot, a nyelv még fontosabbnak tűnik fel, mint a természet érzékelése. A beszéd zenéje, a fényes dialektika, a vérbeli szónoklás a felületes embert teljesen meghódítja. A nyelvnek továbbá olyan is a természete, mint az algebraé, tudniillik reális tartalom nélkül is lehet vele műveleteket végezni. S e tulajdonsága miatt válhatik a nyelv munkája veszedelmessé. A lelkiismeretlenség ugyanis meg nem történt eseményeket, sehol meg nem levő dolgokat hoz szóba, mint valóságokat, tényeket elferdít, a maga különleges céljaira használja ki a nyelvet és képességeit. A szónak nagy az izgató ereje s hatása, eredményt ér el, anélkül, hogy a beszéd megfelelő tényekre támaszkodhatna. Az iskola ugyan nem használja ki a nyelvet oly nagy mértékben hamis célokra, bár újabban az iskolai könyvekbe is több és több rossz-akarató tévedés kerül s a buggó történelemtanárok se nagyon tartózkodnak az igazság megrágalmazásától. Sokkal nagyobb károkat okoz azonban a szóval való visszaélés az iskolán kívül, minthogy az iskolán kívüli élet nvomai a legerősebbek.

A nevelés tévvezői között általában az iskola fejt ki sok hibája mellett is legöntudatosabb s ma még a leg-helyesebb irányú tevékenységet, csakhogy az iskola hatása rövid ideig tart s nemis oly erős, mint a családé. A család körülbelül annyi ideig vezet az embert, mint az iskola, azonban munkája öntudatlan s majdnem kivétel nélkül a rossz szokásokat ápolja. A leghosszabb ideig tartó s legegységesebb irányítást a társadalom végzi, S bár a társadalom fogalmával a

látszat szerint ellenkezik, mégis igaz, hogy a társadalom alakító munkája — a nyelv szerepe folytán — szintén térszerű, határozott célokra megfelelő; mai szelleme azonban kárhózas. A civilizáltnak címzett XX. század (valamint a «Huszadik Század» is) e tekintetben szegényletes szolgálatot teljesít. A nyelv hatalmának mai birtokosai nagyobb részben valóságos kereskedők, akik ezt az erős fegyvert első sorban pénzszerzésre s csak mellékesen bizonyos ki nem próbált elméletek és romboló tanok terjesztésére, továbbá gyűlölködésre, mennél nagyobb zavar ébresztésére használják. A beszéddel való munkálkodás, valamint e «munkálkodásnak» hibás célokra való fordítása sohasem volt annyira szokásban, mint a múlt jelében. Egy időben az oktatásban ugyan fölötté nagy mértékben divott a verbalizmus, annak oka azonban a fejletlen pedagógia, a tévedés volt s ha sokat is beszélt az akkori ember, beszéde legalább jóhiszemű, becsületes volt. A mi körünk iskolája kerüli a verbalizmust, már amennyire lehet; ám annál jobban dühöng az a társadalomban s a társadalmi ügyek szolgálatába szegődő irányzatos tudományban. Pedig a kultúr-ember másképp ismeri a puszta szó értékét, nem úgy, mint a XVI. század verbalistája. Tudja, hogy a beszéd tettek nélkül — pedagógiai és erkölcsi mértékkel mérve — mitse ér. Mégis nyelveskedik. Kihaszalja a szónak úgynevezett lelkesítő, gyűjtő erejét, de hogy szavait mivel fődje, azzal nem nagyon törődik. A mai sajtóművek pedig valóban csodálatos mértékben fokozták a nyelv munkáját: kiszélesítették útjait, megkönnyítették dolgát. Nem tud a történelem még egy intézményről, mely annyira tudta volna irányítani a közgondolkodást, annyira a hatáskörébe vonta volna a nagy tömeget, mint a napilapok. Mily nagy a szépirodalom és természet-tudományos könyvek alakító ereje is! Ez az erő természetesen nagyobb részben romboló és csak elenyészően kicsi a javító. Mert ez az irodalom tele van ellenmondásokkal, a valóságtól messze eső nagyolásokkal, mulasztások takargatásával, bűnök szépitgetésével. Vajjon mi jót ébreszthet olvasóiban a javító szándékkal, de egyébként roppant gyatra (míóta Porzolt Kálmán írja) «Esti levelek» gyakori moralizálása, mikor egyes napilapoknak majdnem minden közleménye az erkölcsi mocskot szállítja, terjeszti és tenyészt. Vagy hogy nyugodjék meg a következetes szerető közönség azon, mikor az egyik író «Szociológiai nyomozásaiban» oly megindítóan szépen védelmezi a tiszta, fehér könyv jogait s ugyanaz az író védelmére kel a «Szani»-nak, kirántja a tűzből a minden szépséget és igazságot megvalázó könyvet. A nyelvvel való játékra igen jó példák a következők is: Haeckel egy neki szükséges elméletet ír le könyveiben, melynek bizonyítgatás a legkézzelfoghatóbb család, amennyiben ugyanegy dologról felvett 2 fotografia alá 2 merőben ellenkező fogalmat jelölő aláírást alkalmaz. Marcali Henrik, Magyarország pompás történeti könyvrója, szintén egy neki alkalmas történeti adatot becsátott nyilvánosságra a Pragmatica Szankció ügyében s ehhez az adathoz oly módon jutott, hogy a törvény-cikkéből a neki kellemetlen fogalmat kihagyta, a maga hamisítványát pedig mint hitelest közölte, higgye el neki a magyar. Ilyen eljárásokért, mint a Haeckelé, Marcalié és még sok társuké, az ügyetlen és gyöngé embereket naponként sújthatja a törvény szigorúsága s a társadalom ítélete. Ezek a tanárok azonban tovább is üzhetik játékaikat a nyelvvel,

irhatnak, terjeszthetik a zűrzavart, minthogy a publikumnak nincs módja a tényeket összevetni a róluk való téves írásokkal, kénytelen elhinni, amit írnak, vagy mondanak. A kritika pedig, különösen az újságkritika — apró kivétellel — a dolgokban csak azt a szerepet viszi, hogy fülsiketítő lármát csap, nehogy az igazság valahogy kitűnjék és győzedelmeskedjék. S vajjon a hangos politikai jelszavak, a szociális álmodozók izgató ígéretei nem a légből származnak-e s mégis szörnyű a felfordulás, amit végeznek. A betű hevit, a láng lázit, még ha üres is. E dolgon kevés az áldás, több az átok, ritkán derít egy kevés világosságot, jobban és jobban sűrűti a homályt. S az ember, az ingatag, megnyugvást kereső ember, az igazat váró, felindultságában méltán intheti le a nagy demagógiát: hallgass, dolgozz, mulass!

■ Káros, igen rontó a szó hatása, mikor a gonoszság szájából jön. Ámde valódi üdvösség is a beszéd, ha a becsületességgel párosul. A keresztény tanító legnagyobb mintájának, az isteni Mesternek a tanítása már csak igazán maga a gyakorlat, cselekedet és példa volt. De azért ő se vetette meg e beszédbeli tanítást. Ám az ő szavai fölértek a valósággal, az igazsággal. Igen a szó is értékes lehet. Verba movent... s jó tettekre is ösztönözhetnek. Nem foglalkozva most a tiszta, kiművelt nyelv gyönyörköd-tető, elsőrangú élvezetet nyújtó tulajdonságaival (Pető verseiben, Prohászka szónoklataiban, Márkus László esztétikai dolgozataiban a tiszta, élet-élelen tartalom kivül a nyelv igazi művészetével valódi lelki gazdagságot nyújtanak), itt még csak néhány feltűnően hasznos szolgálatát említem meg. A népek, mint politikai csoportok életében mindig nagy szerepe volt a nyelvnek. Ki is fejeződött ez az igazság már régebben ebben a mondásban: Nyelvében él a nemzet. E mondat ma már kibővíthető úgy, hogy: egyedül a nyelvében él a nemzet. A nyelv a népet szövődékének kimoshatatlan színe; a többi kikophat, ez megmarad, kéri, megkülönbözteti a magyart a némettől, töröktől, finntól és másoktól. A népszokások, a ruházatban, képzőművészetben, költészetben, énekben rejlő nemzeti sajátosságok változnak, vegyülnek, meghódolnak, minden sajnálat dacára ki is vesznek, újakkal cserélődnek ki. Ezek maguk nem képesek a nép önállóságát megtartani. Pedig tulajdonképp ezek volnának a gyökerek, amelyekből a különleges nemzeti életnek táplálkozni kell, a mai viszonyok között azonban e gyökerek lassacskán száradnak. Nos, a nyelv nem hódol be ezeknek a viszonyoknak, a nyelvet nem lehet olyan könnyen megmásítani, elhalványítani vagy épen elsikkasztani. Még ha új nyelv keletkezik is, annak saját természete hamar kialakul, önállóságra jut, kitűnik, mint a zászló. S bár mint ilyen csak külső köteléknek l tszik, mégis a nyelv segítségével erősödnek a nemzeti karakter előbb említett belső tényezői is. A német kultúrának például most már könnyebb haladni, mikor csak egy csoportban majdnem hatvanmilliónyi er ber részesül a nyelv munkájának áldásaiban, segítségében, egyesítő erejében. S hogy e kultúrának mi a nyeresége, azt láthatjuk e nemzet nagy gazdagságában, politikai hatalmában, hódításaiban és Ruhm-jában is.

Kartársak! Adakozzatok, gyűjtsetek az árvaházra és üdülőházra!

A vallás
po

Az egiptomi
Egíptom
merev fe
hármas h
Az egy
léséről ná
többi óko
mondása
révén szá
csak azt
kasztnak
egymás f
felső kasz
ségének e
lás és a t
ő birtoku
sem tud
lésről sze
mezőgazd
szolgákna
felfogásra
Ők csak
sok végez
nevelésr
hatalmas
kai, ipari
sére kéne
pedig, m
szelvény
felügyelő
ezreit, m
fennmara
egiptomi
a vallás,
öt be ne
nagy hat
s ez a lé
orvosi tu
kenységre
a fáraók
lesztették

Az en
zatos ke
mezőgazd
séből az
de a nem
hogy az
a kiszal
ség elsa
s mért
osztályár
erkölcsös
megjeme
keken lá
gondoltá

A zsi
népnek.
tanítottá
oldalúan
egiptomi
tomi né
bensőség
mek s a
erejég s

A valláserkölcsi, értelmi és nemzeti szempontok a nevelés történetében.

Irta: Kovács Alajos.

V.

Az egiptomi nevelés és oktatás a nép vallása, Egiptom jellemző földrajzi fekvése és a kasztok merev formáiban megállott társadalmi fejlődés hármias hatása alatt állott.

Az egyén szabad nyilvánulásáról és érvényesüléséről náluk époly kevésbé beszélhetünk, mint a többi ókori népnél. A «milliók egy miatt» jellemző mondása épen Egiptom történetének lapozgatása révén szállott el a mai ember ajkáról. Az egyén csak azt a műveltséget nyerheti el, amely annak a kasztnak jutott, amelyben ő született. A kasztok egymás fölött állanak s az alsók a katonák s papok felső kasztjának fenntartásáért meg a fáraók dicsőségének emeléséért látszanak élni és dolgozni. A vallás és a tudomány a papok kincse. Olyan tárház az ő birtokuk, melybe avatatlannak még bepillantani sem tudnak. Egiptom nevelésénél a köznevelésről szó sem lehet. Az alsó osztályokat pusztán mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi munkásszolgáknak képezték ki. Magasabb értelemre, világfelfogásra és életbölcseiségre nem nevelték őket. Ők csak dolgoztak, de a kormányzást a kiváltságosok végezték. Ha a Nilus nincs, akkor az egiptomi nevelésről talán ma szó sem eshetik. A «szent» folyó hatalmas arányú mérnöki, csillagászati, matematikai, ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági tevékenységre kényszerítette a völgy népét. A völgy népe pedig, mint valam hatalmas gyarmatos és gyáros szolgánépe dolgozott. Erőskarú és érzéketlen szívű felügyelők serege hajtja a munkások és adózók ezreit, mint ezt a régi sírok és egyéb emlékek falain fennmaradt ábrázolások máig is mutatják. Az egiptomi nép lelkében kevesebb nyomot hagyott a vallás, mint a zsidóéban, mert ennek mélységébe őt be nem avatták. Egy vallásos vonás azonban nagy hatást tett az egész birodalom minden egyesére s ez a lélek halhatatlanságának a hite volt. Ez az orvosi tudomány fejlesztésén kívül hatalmas tevékenységre, roppant temetkezőhelyek építésére bírta a fáraókat. Az építkezések pedig még tovább fejlesztették a műszaki ismereteket.

Az emlékek ábrázolásai szerint a köznép változatos kedélyi életet élt. Az ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági munkában szorgoskodó nép neveléséből azonban nem csupán a mélyebb valláserkölcsi, de a nemzeti nevelés gondolata is hiányzott. Igaz, hogy az értelmiképzés sem emelkedhetett felül a kiszabott munka elvégzésére szükséges ügyesség elsajátításán, mert a magasabb orvosi, papi s mérnöki tudományok már a kiváltságosak osztályának tulajdonát képezték. A mélyebb valláserkölcös szellem és a nemzeti érzés gondolatának megismerését, kifejlesztését és gyakorlását az emlékekben látható s botokkal működő felügyelők révén gondolták pótolhatónak.

A zsidók mély valláserkölcös nevelést adtak népnek. A kínaiak a társadalmi érzelmek elemeit tanították s az ismereteket, habár fonákul s egyoldalúan — az egész faj közkincséül adják. Az egiptomi mindkettőjüktől különbözik. Az egiptomi nép egyeteme nem emelkedhetett a zsidók bensőséges lélekvilágáig, de a társadalmi érzelmek s a valódi köznevelés hiányában a kínaiak erejéig sem fejlődhetett. Amikor a katonák-kasztját

a külső ellenségek meggyőzték: a fáraók hatalmának, a gúlak országa függetlenségének is vége lett. A nemzeti érzést, társadalmi szellemet s csak formális vallásosságot ismerő nép semmit sem védett, de semmit sem veszített, mert csak urat cserélt.

Nagy Sándor a Ptolemeusok kezére juttatta Egiptomot, kik a szerteszedő görög tudományosság és művészet világával az ország restaurációját tüzték előjük. A Ptolemeusok ekkor gazdagságuk egész pompáját kifejtették, hogy Alexandriát úgy társadalmi és katonai, mint tudományos, művészeti s közgazdasági tekintetben a világ központjává tegyék. Ebers György írja erről a korról: Bámulatos, amit ezen hevesverű, babonás és nyughatatlan nép az ipar terén nyújtani képes volt. Nem is említjük egy Kteszibiusznak és Heronnak erőművi találmányait, kik a múzeum esendjében alkották önműködő gépeiket, vízórákat, nyomószivattyúkat; dydraulikus orgonákat s hasonlokot létesítettek, sőt még a gőznek erejét is fölfedezték. Az alexandriai szövetek világhírűek voltak. A hajóépítéssel a legelőkeltebb járműveket alkotta s a fényűzési kocsik, melyeket az alexandriaiak sétákra is használtak az utcákon, ép oly híresek voltak, mint az asztalosmunkák. Az itt thyaifából készült asztalokat, melyek ébenfalabakon nyugodtak, 1,400.000 szeszterciussal (252.000 korona) is fizették. A nemes és nemtelen érekekben előállított vésőzött munka a tökély legmagasabb fokára emelkedett; minden fennmaradt gemmák (metszett drágakő: gyűrűhöz stb.) közül a legszebbeket Alexandriában metsztették. Az ötvösiparban, a drágaköveknek befoglalásában, ékszereken és készleteken, továbbá a fegyvergyártásban szintén nagyon előre haladtak; de mindezeknél nagyobb jelentőségű volt az üvegfúvás művészete, mely Alexandriából származott át az olaszokhoz. Tükröket, ablaktáblákat és tarka, különben már a régi egyiptomiak által is előállított mozaiküveget (millefiori) készítettek itt s mesterséges kristályból való edények ékes alakjára is a legnagyobb gondot fordították az alexandriaiak. Az egiptomi kőfaragás művészetéről és a papyrusgyártásról sokat lehet beszélnünk.

Aki nagyra van korunk művészeti és tudománybeli nagyságával, annak éreznie kell, hogy az emberiség fejlődésének útjában Egyiptomnak igen nagy szerep jutott! De a máig is tisztelettel emlegetett nagyszerű ipar, kereskedelem, haderő, az óriási könyvtárban s a múzeumban búvárkodó tudósok serege mind kevés volt az állami függetlenség fenntartására. Ptolemeus Szótés követte el az első hibát, amikor egy egiptomi nemzeti érzés fejlesztése helyett a görög s egiptomi nép egygyólvastását szigorú törvénnyel megakadályozta. A két faj közt való ellentét később csak fokozódott. A második Egiptom tudományos és művészeti élete nagyszerű iskoláról tanuskodik. De ezek az iskolák az értelem s a kezűgyesség képzésében merültek ki. A mély és benső valláserkölcös nevelést s a nemzeti érzés művelését aligha kísérelték meg. A nemzeti érzelm nem is fejlődhetett ki, tehát fejlesztéséről, apólasáról sem lehetett beszélni.

A népet nem tartotta össze a mélyebb vallásos és nemzeti közösség eszménye, ezért az egiptomi társadalom mindig háborgott. A legcsekélyebb ok, mulékony hús- vagy kenyérszükség, egy megszokott

* Ebers Gy.: Cicerone a régi és új Egyiptomon át. F. Schmidt József. I. k. 28 l.

üdvözlésnek elhanyagolása, tévedésből a nyilvános fürdőben történt elölépés vagy vallásos civodás mindig elég ok volt arra, hogy a rengeteg nép között lazadást teremtsen, melynek bosszúja gúhós és kiengesztelhetetlen volt — mondja Ebers előbb említett munkájában (27. l.).

Amikor aztán jött egy szellemileg alig képzett, de a mohamedán vallás eszményeiben együtt érző, nemzette tömörült nép, Egyiptomi agórög élet renaissance-szavával együtt ép úgy elbukott, mint ahogy hasonló körülmények és okok révén az assyrok és perzsák a régi Egyiptomot roppantották meg.

Mint Egyiptomban, úgy Indiában is a hódítók és a meghódítottak társadalmának merev és áthághatatlan elválasztásából keletkezett *kasztrendszer* aaja a nevelés és oktatás célját és határát. Amennyiben a hinduk nevelése az egyiptomiakétől mégis különbözik, azt a faji s a földrajzi körülményeknek tudhatjuk be. A Nilus folytonos munkára és küzdelemre utalta a völgy lakóit s ez a körülmény a műszaki ismeretek és tudományos élet fejlődését eredményezte. A meleg és buja Indiában kevés munkával is megélt az ember. A létfontartásban nagy küzdelemre nem utalt hindun aztán a fajt jellemző iantasztikus képzelődés, a esőndes szemléletgőzölés szabadon vehetett erőt; ami aztán az élet minden nyilvánulásában urává lett.

A kasztrendszer kizárja a nemzeti érzést, a képzelődő, esőndesen elmélkedő felfogás megbénítja az akaratot, megszünteti a tevékenységet. Egyiptom a munka klasszikus földje volt, így egyvonással a nevelése is gazdagabb volt a hindu népénél. Khina nevelésének is ellentéte a hindu nevelés. Míg a hinduknál az értelem művelése a nevelés eszménye, addig a khinaiak vizsgáló-társadalmát olyan nyüzsgő embertömeghez hasonlíthatjuk, ahol mindenki sűrűg-torog, tesz-vesz s megfeszített erővel munkálkodik, de nincs közös cél, nincs közös eszmény, amely egybevonóvá tenné a szerte-eső iparkodást. Khinában a tanuló csak a saját vizsgálatának sikereért tanul és ennél magasabb eszménye nincs. Látjuk, hogy az egyiptomi nevelés és oktatás mégis magasabb fokú volt, mint az eszmény nélküli khinai, vagy a valóságos élettől elszakadt hindu nevelés. Az egyiptomi nevelés az értelmiképzésben a zsidóét is felülmúlta.

A *perzsa* nevelés feltételei sokban megegyeznek az egyiptomi nevelést irányító körülményekkel.

A kasztrendszer korlátai közt élő társadalomban nem fejlődhetett igazi nemzeti érzés, nem született meg az általános szociális gondolkodás. A perzsa nép vallásos volt és vallása többet nyújtott a népnek, mint az egyiptomi vallás, (melynek bensőbb lényegét inkább csak a papok ismerték). Az egyiptomi a földi testtel élő túlvilági életre vetette gondolatát, de a perzsák minden egyesében élt az a tudat, hogy a *jó* egyszer okvetlenül győzedelmeskedni fog a gonosz *sötétség* felett. E hittel tette készítő eszme párosult. Minden perzsának lelkébe vésték a kötelességet, hogy a *jó* eljövendő uralmát vitéz és erkölcsös élet folytatásával minden élő embernek elő kell segítenie. A földrajzi helyzet s a politikai körülmények sem engedték meg, hogy a perzsa elpuhuljon. Ellenkezőleg, a harcok és a lét fenntartására folytonos munkára és testgyakorlásra kényszerítették a népet. Az

értelem képzése háttérbe szorult, de ameddig az erős kardvas és kitartó férfiak elegendő volt valamely, bar kasztokban élő nemzet fenntartására, addig ez a nevelői szellem naggyá is tette a perzsa nevet.

Az ószövetség lapjai igen sok és részletes ismeretést adnak a régi *Babylonia* és *Assyria* vallásos és társadalmi életeről. Babylonia és Assyria városainak helyét az évszázadok hosszú során át csupán hatalmas téglahegyek mutatták. Míg a téglahegyek mélyét föl nem tárták, addig ezen tudósítások nagy részét érthetetlennek, csudásnak és túlzásnak ítélte az emberiség. A régi kultúrát rejtő romok feltárása s az ékírás megértése azonban mindenbe megerősítette, sőt kiegészítette a biblia adatait, melyek a babylon—assyriai testvéreket jellemezték. Layard, Rassam, Loftus, Smith stb. szerencsés kutatásai révén, kik az Asszurbanipál alatt virágzott tudomány kujundsiki emlékeit összegyűjtötték, illetőleg a tábla-könyvtár töredékeit az eredeti teljes szöveg szerint kiegészítették, a testvéreket szellemi, társadalmi és történelmi működésébe is betekintést nyerhettünk.

Dr. *Kaulen Ferenc* bonni tanárnak az assyriológiai tudomány kiváló ismerőjének nagy munkája nyomán* a fennmaradt emlékek révén vesszünk pillantást a letűnt népek jellemébe.

Egy himnus a napra, melynek csak eleje van meg, így kezdődik:

Ó Ur, a homály megvilágítója, ki az éj arcán áthatolsz,
Irgalmas Isten, ki a meggörnyedtet fölemeli, a gyöngét védi,

Fényedbe néznek a nagy istenek;
A föld szellemei, mindnyájan arcodra tekintenek.

Te vagy a messze égi térségek fényhordozója,
A messze földnek lobogója vagy.

Ó Isten, hozzád tekintenek föl s örülnek a messze lakó emberek.

Egy ósrégi, Warkából származó, akkád nyelven fogalmazott, de assyr fordítással ellátott *Istárhöz szóló himnus* így kezdődik:

Égi világosság, mely a tűzhöz hasonlóan ragyog a világon,

Istennő a földön szentelt lakhelyeden,
A szerencse kísér, midőn az ember házába leszállasz;
Hyena vagy, ha a harcoló sereg megindul,
Oroszlánnó, mely megszokta a legsűrűbb dulakodásba rohanni

A nap a te vazallusod, az ég a te nyugvóágyad...

A halál utáni létezés hite itt ép olyan világosan van kifejezve, mint egy haldoklóért mondott következő imában:

A dicsőségesen kimuló férfiúnak lelke,
Oly ragyogóan fog megjelenni, mint az arany fénye
Ezen férfiúnak

* Dr. K. F.: Assyria és Babylonia. A legújabb fölfedezések után. Ford. dr. Szabó Árpád Temesvár, 1891.

Adjon a nap új életet!
 És Merodách, az ég első szülöttje
 Adjon neki boldog lakást!

Kaulen *Sayce* által megfejtett *vezeklő* éneket is közöl. Álljon itt ebből néhány sor:

Meddig szenvedjek ó istenem? . . .

A bünt, melyet tettem, változtasd áldássá,
 A kihágást, melyet elkövettem, vited el a szélel,
 Sokszoros szenvedéseimet semmisítsd meg ruhaként.
 Oh istenem, hétszer hét az én kihágásaim száma,
 Kihágásaim előttem vannak.

Nevezetesek e költemény utasításai, melyek szerint egyes helyeket tízszer, másokat ötször kell ismételni s minden isten nevét hatvanöttször említeni, mire a béke bekövetkezik.

Igen benső a következő *könyörgő ima*:

Istenem, Teremtőm
 Fogd meg karjaimat!
 Vezényeld szám lehelletét,
 Kormányozd kezeimet,
 Ó világosság Ura!

Egy táblácska, melyet Smith Kujundsikból Angliába vitt, *erkölcstükörjélét* tartalmaz:

«Ha a király nem törvény szerint szolgált igazságot, úgy tönkre megy a nép és az ország elnéptelenül. Ha a jogot nem gyakorolja az ország törvénye szerint, Ea isten, a vezetek ura megváltoztatja sorsát és helyébe más állít . . . Ha egy Szippara városbeli polgárt megvert és szolgának ajándékoz el, úgy a napisten, ki égen és földön itél, más bírót fog országába tenni és egy igazságos fejedelmet és egy igazságos bírót fog az igazságtalan helyére hinni stb.

E töredékes-közkerkölccstan már az *alkotmány némi kezdeteit* tartalmazza.

Közölt szemelvényeink egy nem kicsinyelhető irodalommal, elég mélyen érzett vallásérkölcös felfogással, sőt már az alkotmányosság iránt is fogékony néppel ismertettek meg bennünket. Az ásatások eredményei: a nagyszerű építkezések, a vasszerszámok, a cserép és alabástrom könyvtárak és rajzgyűjtemények a régi időhöz képest magas kulturával bíró társadalomról vetik fel a fátlyat. De ha az emlékeket tovább nézegetjük, azt is megtudjuk, hogy az erős karú, a város-államokban összetartó és bátor nép harci szerenésében utójára teljesen elbizakodottá vált s a számtalan assyr hadjárat végtére saját-szerű jelleget kölcsönzött a népnek. Ezek után a lakosság *erkölcsi* sem voltak mások — mondja Kaulen (i. m. 311—312. lap) — mint amilyenek egy gazdag és vérontáshoz szokott néptől várhatók. Itt azon gyakran hangzottatott megjegyzést tehetjük, hogy egy nemzet politikai és szellemi fejlettségétől nem lehet annak *erkölcsi műveltségére* is következtetni. Az assyrok mindazon tulajdonságokat, melyek egy harcost jellemeznek, a legnagyobb mértékben egyesítették magukban, mint: testi erőt, bátorságot, kitartást, ügyességet, hidegvérűséget; azonban minden nemesebb indulat idegen volt előttük. Telve voltak, mint Nachum (3, 1) őket rajzolja, csalárdsággal és erőszakkal; egy nép sem élt annyira vissza az erősebb jogával, mint hadjárataikon az assyrok. Az elfoglalt városokat lerombolták, az elfogott harcosokat

iszonyú kínok közt végezték ki. Szennacherib győzelmi hirdetéseiben száz meg száz várost említ, melyekről azt jegyzi meg: «ezeket bevettem és lerontattam; «ostrommal elfoglaltam azokat és hamurakássá változtattam»; «Khaldaa ellenséges nagyjait megsemmisítettem, mint kövér bikákat; nyakaikat mint báránycsontokat vágtam le . . .»

Egy Layard után közölt Kujundsiki dombormű zsidó foglyok keserves robotmunkáját ábrázolja Szennacherib alatt, Layard másik, nimrudi domborműve rettenetes ostromlasi jelenetet ábrázol, karóra húzott foglyokkal. Botta khorsabadi alabastromdomborműve fogoly ellenségek vérlázító kínzását hozza elénk. A könyörgő foglyok szeméit kegyetlenül szurkálják, miután az alsó ajkon áthúzott gyűrű lehetetlenné tette nekik, hogy fejüket visszahúzzák.

— Holt tetemét nem temettetem el; — írja Assurbanipál — még egyszer megölettem és a holt-nak fejét levágtattam. Ilyenekké lettek az emberi érzést elfelejtett assyrok, míg Babylonia az érzékiségbe sülyedt. A babyloniai szobrok, az isteneké s istennőkéi is, többnyire aljas érzéki, zabolátlan kifejezést mutatnak. Jeremiás Babylont a khaldáiak anyjának s szülőjének nevezi (50, 12). Ez anya természetesen számtalan gyermekeire nézve a romlottság szülőjévé is lön, amennyiben az egész ország számára a bujaság iskoláját képezte. Ugyanaz a város — mondja Kaulen (i. m. 320 l.) mely — legelőször bölcsesége, utóbb műszorgalma által az egész világ figyelmét magára vonta, csakhamar mindenféle fajtalansága által lett híressé és még az új-szövetség idejében is, midőn Babylonia nagysága már régen megszűnt, arra használták nevét, hogy vele minden istentelenség tüzhelyét jelezzék (1 Péter 5, 13).

Szépén indult meg a két testvérnép útja.

Az emlékek révén visszaállított kép azt mutatja, hogy Babyloniát és Assyriát olyan nép lakta, amely legalább kezdetben a zsidóhoz hasonló szigorú és tiszta erkölcsű családi életen alapult. Haupt megbízható fordítása alapján ismert «szumer család-törvény» «a jövőre s örök időre» így határozza meg a családtagok kölcsönös jogait: 1. Ha egy gyermek atyjához így szól: «nem vagy atyám», akkor ez megnyírja, rabszolgává teszi s pénzért eladja őt. 2. Ha egy gyermek anyjához így szól: «nem vagy anyám», akkor haját megnyírják, a házból elkergetik s a városból kiűzik őt. 3. Ha egy atya gyermekéhez így szól: «nem vagy gyermekem», ennek a házat s udvart el kell hagynia. 4. Ha egy anya gyermekéhez így szól: «nem vagy gyermekem», akkor ennek a házat s birtokot el kell hagynia. 5. Ha egy nő férjéhez hűtlen lesz s szól: «nem vagy többé férjem», akkor a folyóba vetik őt. 6. Ha egy férj nejéhez így szól: «nem vagy többé nőm», fizessen fél mina ezüstöt. (Mina keleti kereskedői súlymérték = 1.23—1.20—1.21 vámfont; tehát akkor nagyon súlyos büntetés). 7. Ha egy házigazda egy rabszolgát bántalmaz, úgy hogy ez meghal, megkárosul, megszökik . . . vagy megbetegszik, kártalanításul napi munkacerejére felmérő búzát adjon neki.

Az emlékekből a babyloniai s assyriai iskolázás nem tűnik ki, de a tudomány, az írás elég általános használata, a könyvtárak és tudósító-lapok, a nagyszerű építészeti emlékek s a még ma is kitünő anyagi fémszerszámok elég magas fokú elméleti s gyakorlati képzés feltételezésére jogosítanak bennünket. Az előbb közölt töredékes közkerkölccstan ismertetésénél kimutattuk, hogy ezek a népek az alkotmányosság kezdő elemeit talán minden népnél előbb ismerték.

Igy jogunk van feltenni, miszerint Babylonia s Assyria nevelő-oktató gondolkozása kezdetben helyes úton indult meg. Később a harmonia felbomlik s mindkét országon az érzelmek elvadulása és elkoresosulása leszen úrrá. Assyriából kivész az emberi érzés; de ezzel a nép is elérte élete végét. A legyőzöttek véreben gázoló hatalmas hódító s népét sem kötik össze az erkölcsi érzelmek szálai, mert ezek kivésztek a szivekből. Az évezredes dinasztiát trónbitoló dönti meg (III. (II?) Tiglath-Pilezsár). Egymást követik a trón véres kezű urai (mint pl. II. Szárgon), kik künn erősek, de otthon, saját népük közt, még hatalmas váraikban is remegnek s többször orvkéstől veszik halálukat. Babylont meg az érzéki feslettség felé vitte a meglazult erkölcsi felfogás.

A harcias japán nemzet kulturáját eredeti tanulmányozások alapján *Barátosi Balogh Benedek* nagy munkában adta közre (*Dai Nippon*, I—III. k. Budapest). Műve nyomán ismertetjük a japán őskor kulturájának a szellemét. (III. k. 5—64. l.)

A mondák korából fenmaradt irodalmi emlékek mint harcias népet állítják elénk a japánit. A tette vagyó, harcokhoz szokott nép, a szigetvilágban nem levén már ellensége, külföldre, Koreába ment s harci kalandjainak itt lelt új színteret. Amde a leigázott Korea ekkor már századok óta khinai hatás alatt állott. A Konfutius-tanok gyors utat találnak az ősi nemzetiségről megfélekedező előkelőbb körökbe s nem-sokkal reá az Indiából terjeszkedő budhizmus az egész népnél utat tör magának. Az ősjapán szellem őrjasi veszedelembé kerül az első időben. A nemzetiségükről megfélekedezett túlzók meg akarnak semmisíteni minden nemzetit s e válságos időben, ha nem születik néhány lánglelkű hazafi, bizony el is vész az ősjapanság minden vonása. Így azonban a felébredt japán nemzeti szellem átvette ugyan az idegen kulturát, de azt a maga nemzeti sajátosságaihoz alkalmazta s végeredményben az idegen kultúra gazdag kincsével a ma is élő japán nemzeti öntudat és nemzeti erő táplálására és kifejlesztésére hatottak.

Az ősi japán szellemet az őskorból töredékekben fenmaradt irodalmi maradványokból ismerjük meg, bár a legősibb ősmondákat leírásuknál teljesen megfosztották nemzeties ősförmájuktól. Az átirók azt hitték, hogy az eszményképnek tartott khinai stílibe burkolva, nagy szolgálatot tesznek nemzetök művelődésének. A legújabbban megindított népmese és dal gyűjtés segítségével azonban az ősi mult képe nagyjában helyreállítható lett. Az ősoket tisztelő eposzokban az áhitattá emelkedett imádság a vallásos érzelmek szárnyain felmagasztosulva beszélnek el az istenített ősok tetteit. Nagy hatalmukhoz fordul segítségért, diésőitve áldja őket a nyert kegyelemért s kész a vallásos himnusz. Az ősköltemények valószínűleg az akkori beszéd nyelvén vannak írva. Egyszerűek, természetesek, cicoma nélküliek. Az egyszerű ősi ember naiv lelkének igaz és természetes érzelmek ezek, megragadó közvetlenséggel mondva el. A külső, látható világot festik, mélyebb elmélkedés nélkül, a természetes érzelmeket írják le, himezés-hámozás nélkül. A képzelet csapongása helyett inkább a gyöngéd érzelmek megkapó rajza jellemzi őket. A szerelmi líránál nem találjuk meg az érzélgősséget, sem az indoeurópaias szentimentalizmust. Inkább a testi szépség iránt való jóleső érzés és vágy képezi főtemájukat.

Kr. u. 600 körül következik a khinai művelődés és a budhizmus elterjedésének első ideje. A VII. század közepén már számos iskolát találunk az ország-

ban. Minden téren igyekeznek a khinai mintakép utánzására s képesek lettek volna a hasonlóság elnyeréseért feláldozni nemzeti létüket is, de a khinaisítás idejében sem vész el egészen az ősi szellemű művelődés. E korból való s az ősi nemzeti szellemből virult ki a *Manyoshu* (tízezer lap gyűjteménye) 20 kötete. A legnagyobb alkotás ez, amit a japán szellem felmutat. A legnagyobb büszkeségök, melyre hivatkozhatnak, mert «ez oly időből származik, mikor még Európa mai nemzetei a tudatlanság sötétjében botorkáltak» — mondja Haga tanár irodalmi leckéiben. A 4496 költeményt tartalmazó gyűjteményen már meglátszik a khinai hatás. Böven szólnak majdárúttyról s az alvilág borzalmairól, holott ilyenekről az ősi költeményekben még szó sincsen. A *Manyoshu*-kor tehát az ősi szellemet nagyszerűen szélesíti a khinai művelődés kincseivel. Amde mikor a khinai hatás fokozódni fog, az ősjapán szellem többé már nem bírja magába színi és magához hasonlítani az idegen kulturát. Az idegen kultúra megváltoztatja a japán erkölcsöket. Az őskor férfias ereje eltűnt s a most következő khinai köpönyegű kor lágy, ábrándozó, szentimentális és érzéki, szóval nőies lesz és marad sok ideig. Így jutunk el századokat lépő tekintettel a mai korig, amelyben, mint a régi khinai hatás idején, ismét a nemzeti és külföldi (most európai és amerikai) szellem összetűzéseit látjuk, melyek a *művelődés* s a *nemzeti visszahatás* jelszavaival folynak. (L. i. m. 143—148. l.)

E nagyon is futólagos szemle azt mutatja, hogy Japánország több ízben, a történelem folyamán, de a legutóbbi időben is, nevelésében a valláserkölcsei és nemzeti szellemet szerencsésen egyesítette össze az értelmi képzéssel. Ezek mellett a testi nevelés sem szorult háttérbe. A három főszempont sok harcából a századok folyamán olyan harmonikus nevelői szellem uralkodott s van megerősödésben ma is, amely Japánt ma csodálat nagyságába vezette. Japán ősi mestere, Khina, évezredek óta állni látszik; de a tanítvány nem csupán Khinát multa felül, hanem az ő-világ valamennyi egyéb államát s kulturáját is túléltte. Ezen sokak előtt talányszerűnek tetsző történeti-életet megértjük, ha meggondoljuk, hogy Japán elkerülte mindkét főokot, amelyek a népfajokat megbuktatták vagy állandó és vigasztalan terjedésre utalták. Japán nem merevült meg az ősi valláserkölcsei, társadalmi és nemzeti eszmék, meg az ősi kultúra konzerválódása folytán, amint ez pl. a zsidó, az egyiptomi s a khinai állammal s társadalommal történt. Japán nem juthatott más, tisztább erkölcsű és erősebb nemzeti öntudattal bíró faj uralma alá (mint pl. Babylonia Assyria alá, a görög nép a makedonok s utóbb a rómaiak alá, vagy az elpuhult rómaiak a germán népek alá), mert a buzgó nemzeti szellemmel párosult ősi erkölcsi felfogás a sok hatás dacára sem engedte az értelmi és művészi nevelést olyan egyoldalúvá válni, hogy az egyoldalú művelődés folytán tartós időre, talán örökre, elpuhulás, nemzet is erkölcsi süllyedés következhetett volna be.

(Folytatása következik.)

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Officium hebdomadae sanctae. Magyar és latin nyelven a «nagyheti szertartások»-at öleli fel ez a 386 oldalas könyvecske, melynek belső címlapját igen szép és értékes kép díszíti. A szertartások sor-

rendjét *vin*
egyházi sz
nait és ver
dos részlet
szerda és
éjjeli zsol
követi a m
bat szertar
úgy mint :
szentelésé
husvéthétfő
melynek l
azért is aj
annyszor
sainak em
Kapható a
sében, Bu
könyvnek
szerint) 3.

Húsvéti

simul az a
könyvéber
bánatos r
Szűzanyán
repeső léle
badító Me
egyik pr
madásra».
elég könny
támadás n
ára 4 kor.
körre a Mi
Kaphatók
II. ker., A

Ima és

Müller La
r.-t. kiadá
20 fillér, p

Homály

fűzet. Ki
különösen
világítást,
nagy haszn
a pályavá
kötelesek
haszonnal
fiúk és le
szavától é
eldöntése.
giai érték
mondott i
sabb hiva
a széles, a
keresztény
bővebben
eset megb
kutatja ar
a gyakori
midőn ar
szentáldoz
tisztaszem
tettre, áld
dés megol

«Görög
ígérkező h
váron Me
szerkesztés
alakult m
hivatalos l

rendjét *virágvasárnap* nyitja meg. A szertartások az egyházi szerkönyvek összes idevonatkozó anthiphonáit és versiculusait magukban foglalják. Ilyen gondos részletességgel következnek 130 oldalon a *nagyszerda* és a *nagysütörtök* szertartásai. A *nagypéntek* éjjeli szolozsmák és órákkal megkezdett szertartásait követi a megindító nagypénteki passio. A *nagyszombat* szertartásainak sorát megnyit óhárom szentelést, úgymint: a tűz, a husvéti gyertya s a keresztvíz szentelését a szentmise követi. A *husvétvasárnap* és *husvéthétfeje* szertartásaival lezárul a könyvecske, melynek beszerzését minden buzgó katolikusnak azért is ajánljuk, mivel e szertartások imáival mindannyiszor felelevenül a *nagy hét* syönyörű szertartásainak emléke, ahányszor csak lapozgatunk benne. Kapható a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében, Budapest, IV., Kecskeméti-utca 2. Ára a könyvnek füzeve 2.40 K., kötve (a kötésnek minősége szerint) 3.20 koronától 8 koronáig.

Húsvéti ünnepek hangulatához ikertestvérként simul az az egyházi zene, amely Kontor praludiumos könyvében található. A nagyhétre szomorú búbanatos moll-hangulatú melódiák sirják el édes Szűzanyánk mélységes fájdalmait s viszont, örömpeső lélekből fakadó dallamok jelentik a felszabadító Megváltónk dicsőségletes feltámadását. Az egyik praludium, pláne, ezzel a címmel bír: «Feltámadásra». Ebben a szépen zengő nagyobb, de azért elég könnyű praludiumban teljesen bent van a feltámadás nagyszerű hangulata. E praludiumos könyv ára 4 kor. Még jó szolgálatot tesz a húsvéti ünnepkörre a Miatyánk, ára 2 kor. A Jézus élete, ára 1 kor. Kaphatók Kontor Elek kollégánknál, Budapest, II. ker., Albrecht-ut 7.

Ima és hivatás. *Lintelo* Gyula S. J. nyomán írta Müller Lajos S. J. Budapest, 1913. Apostol-nyomda r.-t. kiadása. VIII., Horánszky-u. 20. 40 oldal. Ára 20 fillér, portóval 25 fillér.

Homályt oszlat és elfogultságot tör meg e kis füzet. Ki ne lapozgatná tehát szívesen e művecskét, különösen ha benne oly fontos kérdés nyer megvilágítást, mint amilyen a címben jelzett. Ép ezért nagy haszonnal forgathatják elsősorban azok, kik a pályaválasztás útján álló ifjú lelket tanácsaikkal kötelesek a helyes ösvényre vezetni; de nagy haszonnal fogják olvasni maguk a pályaválasztó fiúk és leányok is; hisz végtére ezeknek utolsó szavától és akaratától függ ezen életbevágó kérdés eldöntése. E fölvilágosító hatása mellett pedagógiai értéke is van e füzetecskének. A hivatásért mondott ima megtanítja a pályaválasztót a magasabb hivatásnak nagyrabecülésére; ápolja benne a széles, apostoli szellemben felfogott látókört s igaz keresztény szellemet csepegtet a szívébe. E pontokat bővebben fejti ki a szerző. Majd néhány gyakorlati eset megbeszélése után két nehézséget old meg. Végül kutatja ama szoros kapcsolatot, mely a hivatás és a gyakori szentáldozás közt fennáll. S igaza van, midőn arra az eredményre jut, hogy a gyakori szentáldozás ártatlanul átélt szép gyermekkor után tisztaszemű, élelátású, eszményekért hevülő s tette, áldozatokra kész ifjulelket állít e fontos kérdés megoldása elé.

«**Görög Kath. Népiskola**» címmel egy tartalmasnak ígérkező havi folyóirat indult meg a f. év elején Ungváron *Melles* Gyula tanítónóképző intézeti igazgató szerkesztésében. Az új folyóirat a múlt évben megalakult munkácségyházmegyei k.-tanítói egyesület hivatalos közlönye s a hivatalos közleményeken és az

egyesület belső ügyeinek megvitatásán kívül az elméleti és gyakorlati pedagógiára s a szociális kérdésekre is kiterjeszkedik. A szünidei hónapok kivételével havonként 2 ívnyi terjedelemben megjelenő folyóirat előfizetési díja évi 4 K.

HIREK.

Tanítógyűlés. A Nagyvárad-vidéki róm kath. néptanító-egylet Nagyváradon, március hó 11-én, a Kath. Kör helyiségében (Szilágyi Dezső-u. 5. sz.) közgyűlést tartott. A gyűlésen *Szabados* Pál nagyvárad-ujvárosi tanító előadást tartott: Keresztény tanító a keresztény sajtó akcióban és *Számborovszky* Rezső nagyvárad-olasz tanító: A tanítói fizetésrendezés és a nyugdíjtörvény revíziója címén. A tagok a közgyűlést megelőzőleg 9 órakor szentmisét hallgattak az olasz plébániatemplomban. *Szabados* Pál jegyző, *Stark* Gyula alelnök.

Halálozás. Febr. hó 27-én *Mattyasovszky* Győző detreköcsütörtöki rk. kántortanító, hosszú betegség után 31 éves korában s áldásos tanítói működésének 10-ik évében elhunyt. Az ő. v. f. n.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

T. L. Fő az, hogy a tanterem kellő világosságot és napfényt kapjon. — **T. A.** Az új fizetési törvény szerint a 961 K 74 fillért kiegészítik a kántori jövedelemből 1000 koronára, a felülmaradt 923 K 48 fillér külön kántori járandóság marad, amit nem számítanak be a fizetési fokozatokba való beosztásnál. — A korpótlékok beszámítják. — **L. V.** A kivett hitközségi iskolaépítési adót a helyben birtokos kath. uraság is fizetni tartozik, ettől kegyúri terhei sem mentesítik. — **L. P.** A II. oszt. 3. fok. = 2000 korona. Az 1893. év előtti 10 év után 400 kor. Beszámít: 1000 kor. kántortanítói, 500 kor. korpótlék és 200 kor. személyi pótlék. A 127 K föbblet tisztán kántori járandóság marad. — **T. A.** Akkor nem kellett volna újabban értékelni a nyugdíjtörvény miatt. Most a törvény a régi értékelést épségben hagyja. A legtöbb helyen ezzel nagyobb előnyt nyernek azok, akik földjándóságot élveznek. — **S. M.** Ismét megsürgetem. — **K. A.** Azt írja, hogy államsegélyt november hónap óta még nem utalták ki. Az iskolaszéki elnök úr hivatából sürgesse meg az elintéztést a kir. tanfelügyelőség útján. A Rendtartási Szabályzat függelékében még a mintája is megvan az államsegély átutalását kísérő előterjesztésnek. Az ily ügyeket a miniszterium igen gyorsan el szokta intézni, ha a választás jóváhagyást nyert. — **H. K. I.** Bizonyítvány csak az anyakönyv alapján adható ki, tehát helyesen cselekedtek. 2. az illető magánvizsgálatra utasítandó és annak eredménye szerint állítandó ki a IV-ik oszt. bizonyítvány. Az említett eljárás a Bün. T. 395. §-ába ütköző eljárás volna, tehát igen helyesen ítélték meg az esetet. — **P. S.** A 170 kor. kiegészítik a kántori és a vegyes jövedelemből 1000 koronára. A felülmaradó összeg, tehát 271 K 25 f. ezentúl a tisztán kántori járandósága. A 9 évi szolgálat alapján egyelőre bejut a III. osztály 3-ik fokozatába. Fizetése lesz 1000+200+200=1400 K.—**D. J.** Ha törzsfizetése 1000 koronánál nem több, a drágasági segélyt megkapja, tekintet nélkül arra, hogy élvez-e államsegélyt. — **K. I.** Addig, míg a törvényhez a végrehajtási utasítás meg nem jelent, az eljárás módjára utasítást magunk nem adhatunk. — **P. G., K. Gy., K. L., H. E., K. I.** Irásban adtam választ. — **H. J.** Amíg az utasítást nem ismerjük, a részletekre nézve tájékozást nem adhatok. — **T. L.** A miniszterhez intézte a kérvényt az isksz. elnök útján. — **B. I.** Csak általánosságban mondja ki a törvény, hogy a tanító járandóságai után községi adókkal meg nem róható. Ha az említett adókat kivetik, felebbezze meg a közigazgatási bizottsághoz. — **«Tanítóno.»** Forduljon az illető vasút igazgatóságához rendes folyamodvánnyal. — **D. Gy.** Köszönet. Jónni fog.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt püspöki kar határozata **kötelezőnek** nyilvánította a katolikus népoktatási intézetek pályázatainak a «Népnevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:
Szent-István Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szávanak egyszeri közlése 6 fillér. Csakis azon pályázatok közöltenek, melyeknek díja **előre** lefizetett.

A lapot kérjük gondosan megőrizni. Pótlásokat számonként 30 fillér ellenében teljesítünk. **Csakis azt a pályázatot közöljük, melyért a pénzt péntek délig megkapjuk.**

Esztergomi érseki megye.

Csábrágváraljai róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdettetik, tanítónok eredménnyel pályázhatnak, jó lakás, törvényes fizetés biztosítva. Folyamodványok iskolaszékre címezve *Csizmár Márton* es-pereshez. Szénavár (Hont m.) *április 6-ig* benyújtandók. 358 1—1

A vágbori-i (Pöstyén mellett u. p. Rákfalu) róm. kath. elemi népiskolánál megüresedett osztálytanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalmazása: 400 kor. községtől, 600 kor. államsegély, összesen 1000 kor. és 20 kor. kertilletmény. Lakás: egy bútorozott szoba nőtlennek; ha pedig nősz ezekenkívül 120 kor. lakbér. Az állás folyó évi április hó 1-én elfoglalandó. A vágbori-i iskolaszékre címzett folyamodványok *márc. hó 25-ig* a vágbori-i róm. kath. plébániái hivatalhoz intézendők. 366 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

Garamszentmiklósi (Zólyom m.) tanítónői állásra pályázat hirdettetik *márc. 24-ig*. Javadalmazás: 1. lakás s mellékhelyiségek, 2. a hitközségtől 120 kor., 3. államsegély 786 kor., 4. szántó és legelő értéke 42 kor., 5. 20 köbméter fa házhoz szállítva, 6. kertilletmény 20 kor. Tót nyelv ismerete szükséges; női kézimunka tanítása kötelező. Pályázatok küldendők: Róm. kath. plébániahivatal, posta Garamnémetfalva. 355 1—2

Felsőmicsinyei (Zólyom m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Jövedelme 572 kor. államsegéllyel törvényes, lakás kerttel. Tétel kell tudni. Kérvények az iskolaszékre *márc. 30-ig* küldendők. 369 1—1

Győri püspöki megye.

Könyi (Győr m.) róm. kath. öttenéves iskolához a 3-ik sorszámú tanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalmazás: egy szépen bútorozott szoba, 20 kor. kert és 20 kor. lakaspótlék, 1000 kor. törzsfizetés, melyből 686 kor. államsegély és korpótlék. Megbízás esetén 30 kor. ismétlőiskolaért. Kötelességei: egy tanteremben a mindennapi s megbízás esetén ismétlőiskolában tanítás, kántorságban segédkezés, egyházmegyei tanítóegyesületbe belépés. Pályázati határidő *márc. 25.* Állás rögtön elfoglalandó. Személyes megjelenés és szociális teréni működés előny. Kérvények főt. *dr. Keszthelyi Gyula* isksz. elnök úhoz küldendők. Csak fertutari cik kérvényei vétetnek figyelembe. *Magyar Árpád* igazgató-tanító. 363 1—1

Kassai egyházmegye.

A vékei (Zemplén m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik *márc. 26-ig*. Javadalmazás: 200 kor. tanítópótló államsegély, 408 kor. fizetéskiegészítési államszolg., 179 kor. a kassai kegyesalapítványi pénztárból negyedévi részletekben, 120 kor. i kolai pótladóból, 94 kor. párbér és stóla, 2 szobás lakás. Pályázhatnak tanítónok is, ha a párbér és stola-jövedelméről lemondának. Választás *márc. 27-én* lesz. Kérvények a zempléni plébániára küldendők. 354 1—1

A homrogdi (Abauj-Torna m.) róm. kath. elemi népiskolánál megüresedett tanítói állásra pályázat hirdettetik. Fizetése a hitközségtől 100 kor., államsegélyből 900 kor., jó új 2 szobás lakás, kert természetben. A pályá-

zati kérvények *márc. 21-ig* *Makovszki Ferenc* isksz. elnök címére Léh (Abauj-Torna m.) küldendők. A választás *márc. 25-én* d. e. 10 órakor lesz Homrogdon, az iskola helyiségében. 353 1—1

Detek (Abauj m.) róm. kath. iskolaszéké kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Államsegély 520 kor., tanítópótló 120 kor., alapítványból 6292 kor., 15 közből keményélet, értéke 170 kor., stóla 50 kor., 14 hold föld bérletéből 250 kor., tanítónak fenntartva 1 hold szántó, 1/2 hold rét, törvényszerű lakás mellékhelyiségekkel, 1 hold jó belső kert. Választás *márc. 27.* Pályázatok az iskolaszékhez. Pósta: Abaujaktán. Állás azonnal elfoglalandó. 365 1—1

Sáros megyében levő szentkereszt róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik. A javadalmazás 1000 kor., kétszobás lakás, konyha, kamara, pince, gazdasági melléképületek és kert. Kérvények *márc. hó 26-ig* az isksz. elnökhöz Szentkeresztre intézendők. Személyes megjelenés kívánatik. Az állás azonnal elfoglalandó. *Sallay Máttyás* esp.-plébános, isksz. elnök. 376 1—1

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

A magyar vallásalaphoz tartozó Bihar megyében fekvő szerpi birtoknak hosszúhátú tanyáján a szerpi alapítványi uradalom költségén fenntartott róm. kath. jellegű vegyes népiskolánál megüresedett tanítói állomásra *márc. 31-ig* bezárólag pályázatot hirdettek. Javadalmazása természetben való lakáson felül 1000 korona készpénzfizetés. Okleveles pályázók a vallás- és közokt. m. kir. nagymélt. miniszter úrhoz intézendő kérvényüket keresztlevéllal, oklevéllel, erkölcsi és működési bizonyítványokkal felszerelten a bírándi róm. kath. plébániahivatalhoz küldjék. *Bíránd (Bihar m.) Dr. Szemethy Géza*, róm. kath. plébános. 372 1—2

Nyitrai püspöki megye.

A trencsénhosszúmezői róm. kath. felekezeti alsó iskolánál II. tanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalmazás: 800 kor. hitközségtől, államsegély, egyszobából álló lakás, két öl kemény tüzfűfa ismétlőiskola vezetéséért. Kertilletmény. Tót nyelv ismerete szükséges. Határidő *március 30.* Aznap választás *Iskolaszéki elnökség.* 360 1—1

Helvettes okleveles tanítót, tanítónőt keresek a **ne-meszkutasi** (Trencsén m.) róm. kath. iskolához a tanév végéig. Fizetés havi 100 kor. és lakás. Az állás azonnal elfoglalandó. *Kamen Sarolta* tanítónő. 362 1—1

Pécsi egyházmegye.

A rácmecskei (Baranya m.) róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik *márc. 31-ig*. Jövedelme a javadalmi jegyzékönny szerint: 1. a kegyuradalomtól 34280 kor., 2. ismétlőoktatásért 4200 kor., 3. párpénz a telkes- és kishazasoktól 8976 kor., 4. párpénz a szellénektől 2640 kor., 5. földmunka- és fuvarváltás 14 kor., 6. stóla 9023 kor., 7. teljes ház után (50 búza 24 kg., 8. kisház után (103 rozs 22 kg., 9. mindennapos gazdaságtól (135) bor 3 1/2 liter, 10. kegyuradalomtól tanítónak 27 köbméter fa, a földszeg vágja és hordja, 11. szántó 4 hold 34 ööl, tanító munkálatja, 12. (99 ööl és 380 ööl) szőlők, miket a község egyszer szőlőt és bevet, 13. rét 937 ööl, a termést róla a község behorolja, 14.

lakás: 3 szobás, 116 ööl, konyha, nyelvi magyarázó állomás a zólyomi róm. kath. pléb., isksz.

Bolgarom tes keresztény, a kint, szoba k. *Kálmán pléb.*

Az alsó tanítói állásra illetmény, la. A nagyfr másra a «Nézet márc. 31-ig»

Badafalva tortantói a említett jöve jegyeztetik, tanító visszaj kapja, jelen állás azonna

A perestői állásra pályázók, a hitközségtől szoba a legszépe a II—III esetben a kántortanító. A fizetés azonnal elfoglalandó.

Rédics (Zólyom m.) kath. elemi állomásra pályázók. Javadalmazás: 100 kor., egy szoba, 20 kor. iszkolaért, 40 kor., 20 kor. szerint. Választás amikor a plébániahivatalhoz küldjék. *Rédics*

A nagyváradra pályázók államsegélyt hasábják, melynek lakás egy szobából áll. Kötés szükség esetén. Törvényes *Gyürkis A.* megküldjék a helyi elnöknek. A «Népnevelő»-ben közzétételükre. Választás azonnal.

A nagyváradra tanítói állásra pályázók konyha mellékhelyiségekkel, föld, melynek területe 192 méter ösök, a pályázók pénze 5380 kor. a pályázók munkaváltásai a mindennapos teendőket végzik. Választás azonnal szükséges.

lakás: 3 szoba, 2 konyha, pince, kamra, melléképületek, 116 □ díj konyhakert. Összjavadalom 1656 55 kor. Tananyag magyar, kiegészítő német, kántori próba kívántatik, állomás azonnal elfoglalandó, kérvények a rácmcséi róm. kath. iskolaszéki elnökséghez. *Schmeller Alajos* pléb., isksz. elnök. 361 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

Bolgáromi (Nyírad m.) róm. kath. iskolához helyettes kerestetik május 15 ig. Jövedelme: 80 kor. havonként, szoba bútorral és fűtés. Kérvények küldendők *Nagy Kálmán* plébánoshoz, Füleksávo. 377 1—1

Szepesi püspöki megye.

Az **alsómattyasóczyi** (Liptó m., p. Szielnicz) kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Törvényes fizetés, kertilletmény, lakás. Határidő: *ápr. 1. Iskolaszék.* 357 1—2

A **nagyfrankvágásai** róm. kath. kántortanítói állomásra a «Népnevelő» febr. 7. számában hirdetett pályázat *márc. 31-ig* meghosszabbítatik. *Iskolaszék.* 367 1—2

Szombathelyi egyházmegye.

Badafalvai (Vas m., pósta Nagyfalva) róm. kath. kántortanítói állásra «Népnevelő» mult évi 53. számában említett jövedelemmel pályázat meghosszabbítatik. Megjegyeztetik, hogy az ingatlanokat, jelenleg bérbeadva a tanító visszaveheti, ha nem akarja, a befolyó haszonbért kapja, jelenleg 280 kor. Kötelességek díjével szerint állás azonnal elfoglalandó. 348 2—3

A **perestói** róm. kath. iskolánál a III-ik osztálytanítói állásra pályázat hirdettetik. Fizetése: államsegély 900 kor., a hitközségtől 100 kor., kertilletmény 20 kor., egy szoba a legszükségesebb bútorral és fűtéssel. Kötelessége a II—III. osztályt és ismétléket oktatni, szükség esetén a kántoriakban díjtalanul segédkezni. Kérvények: Iskolaszék Perestó (Vas m.) *márc. 25-ig* intézendők. A fizetés április 1-ével folyósítatik, amikor az állás is elfoglalandó. 371 1—1

Rédics (Zala m., vasútállomás) községben levő róm. kath. elemi iskolánál megüresedett harmadik tanítói állomásra tanítók és tanítónők *május 25-ig* pályázhatnak. Javadalom 900 kor. államsegély. Iskolafenntartótól 100 kor., egyszerűen butorozott egy szobából álló lakás az iskolaépületben, vagy e lakás megváltása fejében 40 kor., 20 kor. kertilletmény. Kötelességek díjével szerint. Választás márc. 25. délután három órakor lesz, amikor a személyesen megjelenő előnyben részesül. Állás április 1-én elfoglalandó. Kérvények az iskolaszék címére (Rédics) küldendők. *Iskolaszék.* 375 1—1

Veszprémi egyházmegye.

A **nagyradai** róm. kath. iskolánál osztálytanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalmazása a községtől és államsegélyből 1000 kor.: a községtől 8 méter kenyérhasábfu, melyet a községbeliek meghoznak és felvágnak. Lakás egy kis szoba szükséges bútorral, ágyemű nélkül. Kötelményei: díjével szerint, megjegyezve, hogy szükség esetén tartozik a kántori teendőket végrehajtani. Törvényes korpótlék. Pályázók felszerelt kérvényeiket *Gyűrhis Anaklét* isksz. elnök címére *folyó hó 29-ig* megküldjék. Választás folyó hó 31-én lesz. Az állás *apr. 1-én* elfoglalandó. Nagyrada, u. p. Zalasabar. 359 1—1

A «Népnevelő» 8-ik számában hirdetett **vindornyafoi** kántortanítói állásra a pályázatot megújítja az iskolaszék. Választás *márc. 24-én.* 370 1—1

A **nagyhidékgúti** (Veszprém m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalmazása: 2 szoba, konyha mellékhelyiségekkel, kert, 5405/1600 hold szántóföld, melynek kat. tiszta jövedelme 37 96 kor., 24 hl. rozs = 192 kor., tandíjváltás 126 kor., tandíj az ismétlősk után 20 kor., stól jövedelme 16 kor., lélekpénz 53 80 kor., 32 méter tűzifa behordva = 144 kor., munkaváltás 12 kor., államsegély 394 kor. Kötelessége a mindennapi és ismétlőiskolások tanítása, a kántori teendők végzése. Tananyag magyar, istentisztelet nyelve német. Választás *márc. 27.* délelőtt. Személyes megjelenés szükséges. Az állás azonnal elfoglalandó. Kérvények

nagyhidékgúti (pósta Tótvázsony) plébániahivatalhoz küldendők. 364 1—1

Szenyér község (Somogy m.) róm. kath. iskolaszéke osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetése államsegéllyel 1000 kor., lakásbér és kertilletmény 220 kor. Kötelessége egy tanteremben tanítani, az iskolákat templomba, körmenetre, jó idő esetén az anyaközségbe is elvezetni, ott rájuk felügyelni, visszavezetni, kántoriakban szükség esetén segédkezni. Határidő *márc. hó 26.* Csakis okl. férfitanítók pályázhatnak. Kérvények *Erdőssy Károly* isksz. elnök címére Tapsonyba (Somogy m.) küldendők. Megválasztandó állás azonnal tartozik elfoglalni. *Iskolaszék.* 374 1—1

Róm. kath. helyettes tanítónőt, tanítót keresek május 1-ig azonnal somogyi puszta. Ajánlatot fizetési igénnyel «Helyettes» címre Csót (Veszprém m.) kérem. 373 1—1

Stampay ének- és imakönyve,

(XIX. kiadás, 256 oldal) félévazonban 30 fillér, egészvázsonban 50 fillér. Tízre egy ingyen, kotta is egyszer ingyen, **KÖBÖLKUTON, Esztergom.** — A Stampay Miklós-féle **Köszöntőkönyvecske** nem nálam kapható, hanem öcsémnél Nógráderenyén, 12 db franko 2 kor-ért. 352—9

Az év összes ünnepeinek vecsernyéire szóló

Psalmus és Hymnusokat — ünnepek szerint — ösz- **Saup Vince** *kántorszegyűjtötte* **tanító.** *Kántorok és hiveknek egyaránt ajánlatos. Ára 40 fill. 10 drb. bérmentve szállitva. Körösmező (Máramarosm.)* 337—1

GYERKES MIHÁLY igazg. tanító

által az 1907. és 1913. évi tanítói fizetés rendezési törvények alapján szerkesztett **államsegélykérvény és mellékletei 2 korona.** Az évi tanmenetek elkészítéséhez legalkalmasabb

tananyagbeosztási nyomtatvány

füzetek órarendírlappal, bármelyik egyes osztály számára 1 kor., két együttes oszt. számára 1 40 kor., három oszt. számára 1 60 kor., négy oszt. számára 1 80 kor., öt vagy hat oszt. számára 2 kor. A **Bone-Gyermes Tanítók útmutatója** 4 kor. előleges beküldése vagy utánvételes rendelés mellett beszerezhető: **Stief Jenő és társa** könyvkiadónál **Kolozsvár,** ahol az összes népiskolai rendtartási nyomtatványok is kaphatók. 356 1—4

A sikeres tanítás

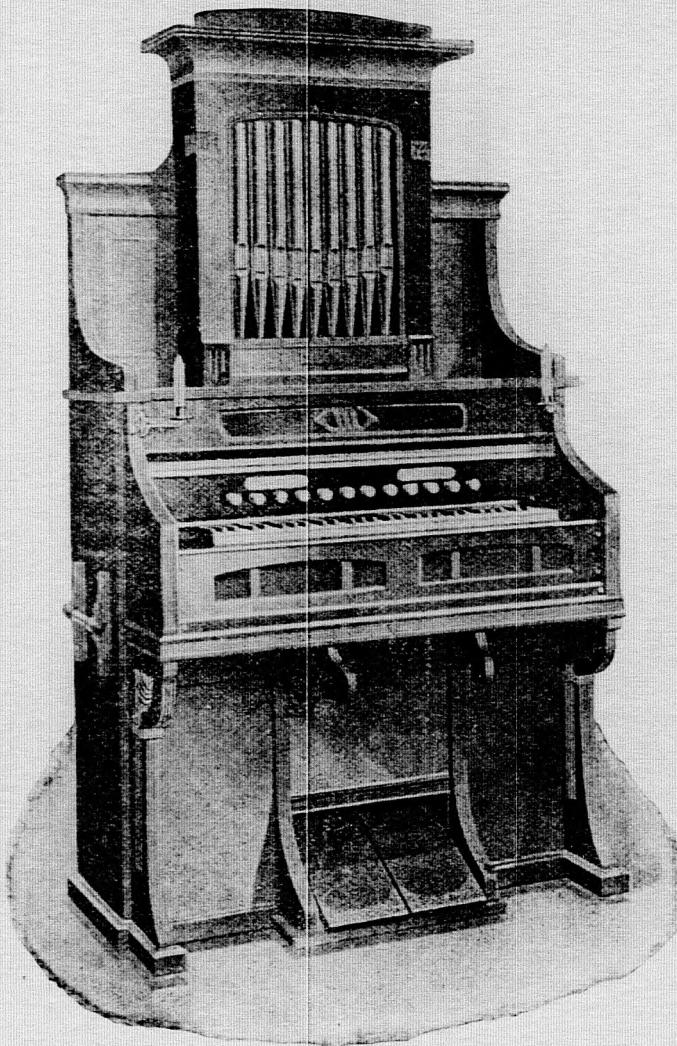
kelléke

a jó „tan eszközt”.

Ilyen a BODA-féle mechanikai számoló-szerkezet, mely Magyarországon 7226. sz. a. **Németországban** 58.339/1910. sz. a. szabadalmat nyert. Az **elemi iskolák részére** 152.342/1909. sz. a. miniszterleg engedélyezett **1000 koroná al jutalmazott,** díszoklel és áll. éremmel **küntetett,** az Orsz. Kath. Tan. Tanács által 32/1910. sz. alatt **engedélyezett,** továbbá az összes állami iskolák használatára külön is **engedélyezett** legjobb számoló-szerkezet. Számos elismerő levél, hivatalos bírálat igazolja gyakorlati értékét. **Ára 45 korona.** Megrendelhető a Szent-István-Társulatnál Budapest, VII., Szentkirályi-u. 28.

A legjobb amerikai légszivó rendszerű
ORGONA-HARMONIUMOK
 a Szent-István-Társulatnál kaphatók.

A zene- és énekoktatás legmegfelelőbb segéd-eszköze.

A legkelle-
 mesebb
 szórakoztató
 hangszer.

E harmoniumok kiállításának szépségére, szolid és izléses kidolgozására különös súlyt fektetünk. A szerkezet kiválóságát és tartóságát biztosítja hosszú évek tapasztalati tudásával rátermett készítő, többszörösen kitüntetett szakképzettsége s a felhasznált alkatrészek kitűnő minősége. Harmoniumaink hangja teljes, nemes és öblös. Az orgonaszerűen lágy és e mellett erőteljes hang hajlékonyságával minden színárnyalat kifogástalanul és teljesen kifejezésre jut. **A hangok meg-**

mitva, hogy a megrendelők ezeket **csomagolva, teljesen költségmentesen** az utolsó vasúti vagy hajóállomásig szállítva kapják s így semmi újabb kiadásuk sincsen.

szólamlása minden fekvésben feltétlenül precíz s így az előadás minden egyes hangon könnyed és kellemes. A változatok a valóságnak megfelelők, működésük pedig, kitűnő és erőteljes mechanikájuknál fogva teljesen egyenletes és biztos. Orgona-harmoniumjaink árai tisztán készpénzfizetés ellenében és úgy vannak szá-

Az érdeklődőknek árjegyzéket szívesen küld a Szent-István-Társulat Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

Megfelelő kezesség mellett kedvező fizetési feltételek.

N

A

Megjelenik
 fizetési ára
 4 korona,
 Szerkesztős
 utca 28. sz

Kézirat

És lesz
 mikor így

— Jöjje
 megvont v
 latú embe
 vagyok, c
 keserű, a
 megsemmi
 édesség, é
 útam csak
 Értitek!

szólok! Jö
 senki, egy
 szett a s
 vagytok,
 ifjúi élete
 uszkáló h
 terhelt D
 helyünkör
 és a kedv
 vagyunk
 magával
 el, ha gát
 tör elő a
 mélyéből
 kis ország
 a Duna .

És lesz-
 mosolygó

— De s
 megszakít
 vagy, mer
 erőssé tes
 got nyújt
 Titkaidba

Nekem
 hiszem, m
 te jópajta